

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

Կազմված հարկային օրենսդրությունից

Ֆարց 1

Հարկային օրենսգիրքը կարգավորում է՝

Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառվող հարկերի եւ հարկային օրենսգրքով նախատեսված վճարների հետ կապված հարաբերությունները, սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգի սկզբունքները, հարկի եւ վճարի հասկացությունները, տեսակները, հարկ վճարողների շրջանակը, հարկի դրույքաչափերը, հարկի հաշվարկման, վճարման, իսկ հարկային օրենսգրքով սահմանված դեպքերում՝ հարկային պարտավորությունների գանձման կարգն ու ժամկետները, ինչպես նաեւ հարկային արտոնությունները.

/Հարկային օրենսգիրք, 1-ին հոդված, 1-ին մաս/

Ֆարց 2

Հայաստանի Հանրապետությունում հարկային հարաբերությունները կարգավորվում են՝

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, Հայաստանի Հանրապետության վավերացված միջազգային պայմանագրերով, հարկային օրենսգրքով, վճարների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով, դրանց հիման վրա եւ դրանց իրականացումն ապահովելու նպատակով ընդունված ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերով.

/Հարկային օրենսգիրք, 2-րդ հոդված, 1-ին մաս/

Ֆարց 3

Եթե հարկային հարաբերությունները կարգավորող՝ հավասար իրավական ուժ ունեցող իրավական ակտերի դրույթները պարունակում են հակասություններ, երկիմաստություններ կամ տարընթերցումներ, ապա դրանք մեկնաբանվում եւ կիրառվում են՝

հարկ վճարողի օգտին.

/Հարկային օրենսգիրք, 2-րդ հոդված, 4-րդ մաս/

Ֆարց 4

Նոր տեսակի հարկի կամ վճարի սահմանում, հարկի կամ վճարի դրույքաչափի բարձրացում նախատեսող Հայաստանի Հանրապետության օրենքները կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նման դրույթները կարող են ուժի մեջ մտնել՝

այդ օրենքների ընդունման օրը ներառող հարկային տարվան հաջորդող հարկային տարվա սկզբից, բայց ոչ շուտ, քան այդ օրենքների պաշտոնական հրապարակման օրը ներառող ամսվան հաջորդող յոթերորդ ամսվա սկզբից.

/Հարկային օրենսգիրք, 2-րդ հոդված, 5-րդ մաս/

Ֆարց 5

Հարկային արտոնության սահմանում նախատեսող Հայաստանի Հանրապետության օրենքները կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նման դրույթները կարող են ուժի մեջ մտնել՝

այդ օրենքների ընդունման օրը ներառող հարկային տարվան հաջորդող հարկային տարվա սկզբից, եթե այդ օրենքներով ուժի մեջ մտնելու այլ ժամկետ սահմանված չէ.

/Հարկային օրենսգիրք, 2-րդ հոդված, 6-րդ մաս/

Հարց 6

Հարկման օբյեկտ է հանդիսանում՝

ցանկացած գործարք, եկամուտ, գույք, գործունեության տեսակ (այդ թվում՝ գործողություն կամ գործառույթ) կամ ցանկացած այլ օբյեկտ, որի առկայությունը կամ որի նկատմամբ սեփականության իրավունքի առկայությունը կամ որի կատարումը, հարկային օրենսգրքին համապատասխան, հարկ վճարողի մոտ առաջացնում է հարկի հաշվարկման կամ վճարման պարտավորություն.

/Հարկային օրենսգիրք, 10-րդ հոդված, 1-ին մաս/

Հարց 7

Հարկման միեւնույն օբյեկտը հաշվետու ժամանակաշրջանում նույն հարկ վճարողի մոտ նույն տեսակի հարկով հարկվում է միայն՝

միայն մեկ անգամ.

/Հարկային օրենսգիրք, 10-րդ հոդված, 3-րդ մաս/

Հարց 8

Յուրաքանչյուր հարկի համար սահմանվում են՝

հարկման առանձին բազա եւ դրա հաշվարկման կարգ.

/Հարկային օրենսգիրք, 11-րդ հոդված, 2-րդ մաս/

Հարց 9

Հարկի (այդ թվում՝ կանխավճարի), տույժի եւ (կամ) տուգանքի վճարումը համարվում է կատարված վճարողին սպասարկող բանկի վճարման հանձնարարականի հիման վրա Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից միասնական գանձապետական հաշվին՝

գումարի՝ հաշվեգրման օրը.

/Հարկային օրենսգիրք, 18-րդ հոդված, 4-րդ մաս/

Հարց 10

Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտ ֆիզիկական անձինք են համարվում այն ֆիզիկական անձինք, որոնք հարկային տարում Հայաստանի Հանրապետությունում փաստացի գտնվել են՝

/Հարկային օրենսգիրք, 25-րդ հոդված, 1-ին մաս/

Հարց 11

ՀՀ հարկային օրենսգրքի կիրառության իմաստով՝ հարկ վճարողի (հարկային գործակալի) պաշտոնատար անձ է համարվում այն ֆիզիկական անձը, որը օրենքի ուժով կամ հարկ վճարողի (հարկային գործակալի) կողմից հարկային մարմնի սահմանած ձևի լիազորագրով լիազորված է ներկայացնել հարկ վճարողին (հարկային գործակալին)՝

հարկային մարմնում, բացառությամբ հարկային օրենսգրքով սահմանված դեպքերի.

/Հարկային օրենսգիրք, 28-րդ հոդված, 1-ին մաս/

Հարց 12

«Հանրային ծառայության մասին» օրենքով սահմանված՝ պետական կամ համայնքային պաշտոն զբաղեցնող անձինք չեն կարող հանդես գալ որպես՝

հարկ վճարողի պաշտոնատար անձինք.

/Հարկային օրենսգիրք, 28-րդ հոդված, 3-րդ մաս/

Հարց 13

Հարկային օրենսգրքի կիրառության իմաստով՝ կազմակերպությունները եւ (կամ) ֆիզիկական անձինք համարվում են փոխկապակցված, եթե՝

ռեզիդենտ առևտրային կազմակերպության կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալի 20 տոկոս եւ ավելի փայաբաժինը (բաժնետոմսը, բաժնեմասը) պատկանում է այլ ռեզիդենտ առևտրային կազմակերպությանը, անհատ ձեռնարկատիրոջը կամ նոտարին.

/ Հարկային օրենսգիրք, 30-րդ հոդված, 1-ին մաս, 1-ին կետ/

Հարց 14

Հարկային օրենսգրքի կիրառության իմաստով՝ կազմակերպությունները եւ (կամ) ֆիզիկական անձինք համարվում են փոխկապակցված, եթե՝

ռեզիդենտ առևտրային կազմակերպության կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալի 20 տոկոս եւ ավելի փայաբաժինը (բաժնետոմսը, բաժնեմասը) պատկանում է անհատ ձեռնարկատեր չհանդիսացող այն ֆիզիկական անձին, որին միաժամանակ պատկանում է այլ ռեզիդենտ առևտրային կազմակերպության կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալի 20 տոկոս եւ ավելի փայաբաժինը (բաժնետոմսը, բաժնեմասը).

/Հարկային օրենսգիրք, 30-րդ հոդված, 1-ին մաս, 2-րդ կետ/

Հարց 15

Կազմակերպությունները եւ անհատ ձեռնարկատերերը իրավունք ունեն իրենց համատեղ գործունեությունն իրականացնելու առանց նոր իրավաբանական անձ կազմավորելու՝

Քաղաքացիական օրենսգրքով սահմանված՝ համատեղ գործունեության պայմանագրի շրջանակներում:

Հարց 16

Հարկ վճարողը (հարկային գործակալը) եւ դրա պաշտոնատար անձն իրավունք ունեն՝

Հարկային օրենսգրքով սահմանված կարգով դիմելու հարկային մարմին՝ հարկային հարաբերությունները կարգավորող իրավական ակտերի դրույթների կիրառման վերաբերյալ պարզաբանում ստանալու համար.

/Հարկային օրենսգիրք, 34-րդ հոդված, 1-ին մաս, 1-ին կետ/

Հարց 17

Հարկ վճարողը (հարկային գործակալը) եւ դրա պաշտոնատար անձն իրավունք ունեն՝

օգտվելու հարկային օրենսգրքով եւ Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով սահմանված հարկային արտոնություններից.

/Հարկային օրենսգիրք, 34-րդ հոդված, 1-ին մաս, 3-րդ կետ/

Հարց 18

Հարկ վճարողը (հարկային գործակալը) եւ դրա պաշտոնատար անձն իրավունք ունեն՝

պահանջելու հարկային մարմնի եւ հարկային մարմնի պաշտոնատար անձանց ընդունած ապօրինի որոշումների, գործողությունների կամ անգործության հետեւանքով իրենց պատճառված վնասի փոխհատուցում՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան.

/Հարկային օրենսգիրք, 34-րդ հոդված, 1-ին մաս, 11-րդ կետ/

Հարց 19

Ավելացված արժեքի հարկը հարկային օրենսգրքով սահմանված՝ հարկային օբյեկտ համարվող գործարքների և /կամ/ գործառնությունների իրականացման համար հարկային օրենսգրքով սահմանված կարգով, չափով և ժամկետներում պետական բյուջե վճարող՝

պետական հարկ է.

/Հարկային օրենսգիրք, 58-րդ հոդված/

Հարց 20

Հարկային օրենսգրքով ավելացված արժեքի հարկի հաշվարկման և վճարման համար հաշվետու ժամանակաշրջան է համարվում՝

յուրաքանչյուր հաշվետու ամիսը.

/Հարկային օրենսգիրք, 69-րդ հոդված/

Հարց 21

Շահութահարկը հարկային օրենսգրքով սահմանված հարկման օբյեկտի համար հարկային օրենսգրքով սահմանված կարգով, չափով և ժամկետներում պետական բյուջե վճարվող՝

պետական հարկ է

/Հարկային օրենսգիրք, 102-րդ հոդված/

Հարց 22

Շահութահարկ վճարողներ են համարվում՝

ռեզիդենտ կազմակերպությունները, Հայաստանի Հանրապետությունում հաշվառված անհատ ձեռնարկատերերը և նոտարները, Հայաստանի Հանրապետությունում հաշվառված, կանոնները գրանցած պայմանագրային ներդրումային ֆոնդերը /բացառությամբ կենսաթոշակային ֆոնդերի և երաշխիքային ֆոնդերի/, ոչ ռեզիդենտ կազմակերպությունները, ինչպես նաև մշտական հաստատության միջոցով Հայաստանի Հանրապետությունում գործունեություն իրականացնող և /կամ/ մշտական հաստատության միջոցով Հայաստանի Հանրապետության աղբյուրներից եկամուտ ստացող ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձինք.

/Հարկային օրենսգիրք, 103-րդ հոդված, 1-ին մաս/

Հարց 23

Եկամտային հարկը հարկային օրենսգրքով սահմանված հարկման օբյեկտի համար հարկային օրենսգրքով սահմանված կարգով, չափով և ժամկետներում պետական բյուջե վճարվող՝
պետական հարկ է.

/Հարկային օրենսգիրք, 139-րդ հոդված/

Հարց 24

Եկամտային հարկը վճարողներ են համարվում՝

ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձինք.

/Հարկային օրենսգիրք, 140-րդ հոդված, 1-ին մաս/

Հարց 25

Հարկային գործակալի կողմից ֆիզիկական անձանց եկամուտների մասով ժամանակին չպահված կամ պակաս պահված եկամտային հարկի գումարները ֆիզիկական անձանցից, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, կարող են պահվել /զանձվել/.

ոչ ավելի, քան վերջին երեք ամսվա համար.

/Հարկային օրենսգիրք, 152-րդ հոդված, 2-րդ մաս/

Հարց 26

Հարկային գործակալները պարտավոր են ֆիզիկական անձանց պահանջով կազմել և նրանց տրամադրել նրանց մասով հաշվարկված և վճարված եկամուտների, պահված եկամտային հարկի գումարների, ինչպես նաև գործատուի կողմից աշխատողի համար կատարված սոցիալական վճարների մասին տեղեկանքներ, որի ձևը, լրացման և տրամադրման կարգը սահմանում է՝

հարկային մարմինը.

/Հարկային օրենսգիրք, 157-րդ հոդված/

Հարց 27

Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտ ֆինանսական կազմակերպությունից 2018 թվականի հունվարի 1-ից հետո ստացված և կառուցապատողից, պետությունից կամ համայնքից փաստացի բնակարան ձեռք բերելուն կամ կազմակերպություն կամ անհատ ձեռնարկատեր հանդիսացող կառուցապատողից անհատական բնակելի տուն ձեռք բերելուն կամ անհատական բնակելի տուն կառուցելուն փաստացի ուղղված հիփոթեքային վարկի սպասարկման համար վճարվող տոկոսների գումարների չափով հիփոթեքային վարկի վարկառուին և առկայության դեպքում համավարկառուներին վերադարձման ենթակա եկամտային հարկի ընդհանուր գումարը յուրաքանչյուր եռամսյակի համար՝

չի կարող գերազանցել 1,5 միլիոն դրամը.

/Հարկային օրենսգիրք, 160-րդ հոդված, 2-րդ մաս, 2-րդ կետ/

Հարց 28

«Գանձապետական համակարգի մասին» օրենքի նպատակն է՝

գանձապետարանի գործունեության հետ կապված հարաբերությունների կարգավորման միջոցով ապահովել Հայաստանի Հանրապետության եւ համայնքների ֆինանսական ակտիվների եւ պարտավորությունների արդյունավետ կառավարման համակարգի առկայությունը.

/«Գանձապետական համակարգի մասին» օրենքի 2-րդ հոդված/

Հարց 29

Գանձապետարանի խնդիրներն են՝

Հայաստանի Հանրապետության եւ համայնքների դրամական միջոցների կառավարման եւ ծախսերի ֆինանսավորման գործի կազմակերպումը.

/«Գանձապետական համակարգի մասին» օրենքի 5-րդ հոդված/

Հարց 30

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով պետական եւ համայնքների բյուջեների կատարման կազմակերպումը ո՞ր մարմնի խնդիրներ են.

գանձապետարանի.

/«Գանձապետական համակարգի մասին» օրենքի 5-րդ հոդված/

Հարց 31

Գանձապետարանի խնդիրներն են՝

Հայաստանի Հանրապետության եւ համայնքների տնօրինության տակ գտնվող դրամական միջոցների մուտքագրման եւ դրանց հաշվին ծախսերի՝ լիազոր մարմնի գանձապետական միասնական հաշվով կատարման կազմակերպումը.

/«Գանձապետական համակարգի մասին» օրենքի 5-րդ հոդված/

Հարց 32

Պետական եւ համայնքների բյուջեների կատարման ընթացքում պետական հիմնարկների կողմից կատարվող վճարումների նկատմամբ գանձապետարանը ինչպիսի՞ հսկողություն է իրականացնում.

նախնական.

/«Գանձապետական համակարգի մասին» օրենքի 5-րդ հոդված/

Հարց 33

Գանձապետարանի խնդիրներն են՝

Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի եւ համայնքների բյուջեների, արտաբյուջետային միջոցներով գործառնությունների կատարման մասին ֆինանսական հաշվետվությունների ստացումը, դրանցում արտացոլված տեղեկությունների արժանահավատության գնահատումը, ամփոփումը եւ ներկայացումը.

/«Գանձապետական համակարգի մասին» օրենքի 5-րդ հոդված/

Հարց 34

Հայաստանի Հանրապետության եւ համայնքների դրամական միջոցների կառավարման նպատակով գանձապետարանն ապահովում է՝

օրենսդրությամբ սահմանված կարգով Հայաստանի Հանրապետության եւ համայնքների ծախսերի ֆինանսավորման իրականացումը.

/«Գանձապետական համակարգի մասին» օրենքի 11-րդ հոդված/

Հարց 35

Հայաստանի Հանրապետության եւ համայնքների ակտիվների ու պասսիվների հաշվառման նպատակով գանձապետարանն ապահովում է՝

Հայաստանի Հանրապետության բյուջեների կատարման շրջանակներում պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմիններից պետական բյուջեի կատարման, համայնքների

բյուջեների կատարման, արտաքին վարկերի հաշվին իրականացվող ծրագրերի, Հայաստանի Հանրապետության եւ համայնքների բյուջեների պարտքերի եւ պետական ու համայնքների բյուջեների կատարման ընթացքում ստանձնված պարտավորությունների մասին հաշվետվությունների ստացումը, ամփոփումը, վերլուծությունը եւ լիազոր մարմնի կողմից դրանց արդյունքների սահմանված կարգով ներկայացումը.

/«Գանձապետական համակարգի մասին» օրենքի 12-րդ հոդված/

Հարց 36

Հայաստանի Հանրապետության պետական և համայնքների բյուջեների կատարման նկատմամբ գանձապետարանն իրականացնում է նախնական հսկողություն, որի կարգը սահմանում է՝

ՀՀ կառավարությունը.

/«Գանձապետական համակարգի մասին» օրենքի 17-րդ հոդված, 1-ին մաս/

Հարց 37

Պետական բյուջեն եւ համայնքների բյուջեները կազմում են՝

Հայաստանի Հանրապետության համախմբված բյուջեն, որի մուտքերը՝ օրենքով պետական և համայնքների բյուջեներին ամրագրված աղբյուրներից ձևավորվող (ձևավորված) դրամական միջոցների (առանց միջբյուջետային փոխանցումների գծով մուտքերի), իսկ ելքերը՝ օրենքով սահմանված ուղղություններով ծախսվող (ծախսված) դրամական միջոցների (առանց միջբյուջետային փոխանցումների գծով ելքերի) համապատասխան հանրագումարներն են.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 4-րդ հոդված/

Հարց 38

Տեղական ինքնակառավարման մարմնի պահպանման ծախսերի նախահաշիվը համայնքի բյուջեով հաստատված ընդհանուր հատկացումների սահմաններում հաստատում է՝

համայնքի ղեկավարը՝ օրենքով եւ այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 5-րդ հոդված, 3-րդ մաս/

Հարց 39

Բյուջետային գործընթացը՝ յուրաքանչյուր բյուջետային տարվա բյուջեները կազմելու, քննարկելու, հաստատելու եւ կատարելու, դրանց տարեկան հաշվետվությունը հաստատելու ուղղությամբ պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների՝

օրենքով կանոնակարգված գործունեությունն է.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 6-րդ հոդված, 1-ին մաս/

Հարց 40

Բյուջեների նախագծերը կազմվում են՝

կառավարության գործունեության, ինչպես նաև համայնքների զարգացման ծրագրերին համապատասխան.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 6-րդ հոդված, 2-րդ մաս/

Հարց 41

Հայաստանի Հանրապետությունում բյուջետային տարին սկսվում է՝

յուրաքանչյուր տարվա հունվարի 1-ից եւ ավարտվում նույն տարվա դեկտեմբերի 31-ին.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 6-րդ հոդված, 3-րդ մաս/

Հարց 42

Բյուջետային տարվան հաջորդող տարվա առաջին ամսվա ընթացքում կառավարության որոշմամբ կարող է շարունակվել նախորդ բյուջետային տարվա պարտավորությունների գծով գործառնությունների ձեւակերպումը, եթե՝

տվյալ տարվա պետական բյուջեի մասին օրենքով այլ բան չի նախատեսվել.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 6-րդ հոդված, 3-րդ մաս/

Հարց 43

Բյուջետային հարաբերությունների կարգավորումը՝ բյուջետային համակարգի կազմակերպման, դրա կառուցվածքի սահմանման, բյուջեների միջեւ եկամուտների բաշխման, բյուջեների կատարման, հաշվետվությունների եւ հսկողության, բյուջետային դասակարգման եւ բյուջեներում փոփոխությունների եւ (կամ) լրացումների կատարման ուղղությամբ իրավասու մարմինների՝

օրենքով իրենց վերապահված լիազորությունների սահմաններում իրականացվող գործունեությունն է.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 7-րդ հոդված, 1-ին մաս/

Ֆարց 44

Բյուջետային հարաբերությունները կարգավորվում են՝

«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքով սահմանված բյուջետային համակարգի հիմքում դրվող սկզբունքներով.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 7-րդ հոդված, 2-րդ մաս/

Ֆարց 45

Համայնքներին բյուջետային փոխառվածությունները տրվում են՝

6 ամսից ոչ ավելի տեւողությամբ եւ նշված փոխառումների կողմից ենթակա են վերադարձման նույն բյուջետային տարում.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 10-րդ հոդված, 2-րդ մաս/

Ֆարց 46

Բյուջետային երաշխավորագիրը պարտավորություն է, որով երաշխավորվում է բյուջետային երաշխավորագիր ստացող անձի նկատմամբ համայնքի, իրավաբանական եւ ֆիզիկական անձանց, ինչպես նաեւ օտարերկրյա պետության, միջազգային կազմակերպության պարտքային պարտավորությունների պատշաճ կատարումը՝

պետական բյուջեի միջոցների հաշվին.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 11-րդ հոդված, 1-ին մաս/

Ֆարց 47

Երաշխավորված պարտքային պարտավորությունների չկատարմամբ պայմանավորված գումարները վճարվում են՝

պետական բյուջեով նախատեսված պահուստային ֆոնդի միջոցների հաշվին եւ արտացոլվում առանձին տողով.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 11-րդ հոդված, 2-րդ մաս/

Հարց 48

Բյուջետային երաշխավորագիրը (երաշխիքը) կազմվում է առանձին փաստաթղթի ձևով եւ ստորագրվում է՝

միայն պետական լիազորված մարմնի ղեկավարի կամ նրա ժամանակավոր պաշտոնակատարի կողմից.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 11-րդ հոդված, 3-րդ մաս/

Հարց 49

Բյուջետային երաշխավորագրերի տրամադրման կարգը սահմանում է՝

կառավարությունը՝ «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքին համապատասխան.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 11-րդ հոդված, 3-րդ մաս/

Հարց 50

Տվյալ բյուջետային տարում երաշխավորվող պարտավորությունների ընդհանուր գումարը (բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության անունից կնքված միջազգային պայմանագրերով նախատեսված երաշխիքների) չի կարող գերազանցել՝

նախորդ բյուջետային տարվա պետական բյուջեի հարկային եկամուտների տաս տոկոսը.

/«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» օրենքի 11-րդ հոդված, 4-րդ մաս/